

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-931

15.12.2020

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Politi – arrestasjonsteknikk/nærkamp trening – nakkeplager – arbeidsulykke – yfl. § 11 (1) bokstav a og c.

Forsikrede (politibetjent) ble skadet i nakken i forbindelse med trening på arrestasjonsteknikk/nærkamp trening. Skaden oppstod da forsikrede som markør, den som skal pågripes, fikk et skyv i haken under øvelsen frigjøring av halsegrep forfra. Skaden ble meldt både til Nav og selskapet. Trygderetten konkluderte med at forsikrede ikke hadde vært utsatt for en yrkesskade. Saken reiste spørsmål om hendelsen var en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c. Etter en konkret vurdering bemerket nemnda at forsikrede ikke hadde sannsynliggjort at han ble skadet under treningen. Det var dermed ikke grunnlag for å vurdere om det forelå en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c og selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1967), som har arbeidet i politiet siden 1990, har anført at han 25.5.16 under trening på arrestasjonsteknikk/nærkamp trening ble skadet i nakken. Han oppsøkte kiropraktor 20.6.16 og i dennes journal heter det:

... oppsøker kiropraktor M 20.06.2016 med ubehag og stivhet i venstre skulder og nakke. Smertene forverres spesielt av nakke ekstensjon, men ubehag i alle retninger. Han har hodepine og konstant prikking i venstre hånden. Det er nummenhet og prikking i distale fingertupper (phalanx 2-5). Symptomene har vedvart i 1/12. og kom i forbindelse med at han ble brukt som markør under arrestasjonsteknikksøvelser. Nakken fikk da et lett trykk i ekstensjon, som i en nakkesleng. Han jobber som politi. Han er henvist til MR av fastlege.

I klagen til nemnda er det opplyst at forsikrede skulle gjennomføre den årlige treningen for personell i kategori IP4. Skaden skjedde under trening i arrestasjonsteknikk i forbindelse med øvelsen frigjøring av halsegrep forfra. Forsikrede var markør, dvs. den som skulle pågripes, og pådro seg en nakkeskade. Det fremgår ellers at forsikrede var praksisansvarlig for politistudentene.

I skademelding sendt til selskapet 31.10.16 heter det:

Skaden skjedde under organisert trening i arrestasjonsteknikk, hvor frigjøringsteknikk fra halsgrep ble trent på. Jeg ble benyttet som markør, hvor instruktøren gav meg et kraftig skyv i haken, med det resultat at hodet mitt ble skjøvet opp og bak. ...

Forsikrede tok MR i oktober 2016 og den viste blant annet "stor prolaps C4-5 med spinal stenose bilateralt og myelopatis og forandringer", jf. epikrise 11.11.16 fra V. fysioterapi.

Selskapet ba om tilleggsopplysninger og forsikrede opplyste 16.12.16 bl.a.:

...

Mine kommentarer i forhold til hvordan øvelsen ble gjennomført, er at den ble utført teknisk i henhold til manualen. Hvorvidt det ble benyttet større kraft under utførelsen, enn det som øvelsen skulle tilsi, har jeg ingen formening om.

Vedkommende instruktør som utførte handlingen og frigjørings teknikken på meg, har godkjent spesialutdanning for dette i regi av Politihøgskolen. Resultatet ble uansett at jeg under dette pådro meg skade.

I brev 20.2.17 til sin advokat har forsikrede gitt slik utfyllende forklaring:

...

Jeg stod i rolig og avslappet stilling foran instruktøren og markerte halsgrep på instruktøren, men uten å gripe for hardt. Grunnen til at jeg stod rolig og avslappet foran ham, var fordi jeg trodde at han bare ville markere teknikken overfor de andre deltakerne, og ikke gjennomføre den med full kraft og styrke.

Instruktøren gjennomførte imidlertid øvelsen med uventet stor grad av kraft og hurtighet, som igjen medførte at jeg ikke hadde mulighet til i forkant å spenne muskler i kroppen og i så måte være klar til å møte øvelsen.

Jeg kjente umiddelbart, idet hodet mitt ble skjøvet hardt opp og bak, at det skjedde noe i nakken min, ved at jeg fikk umiddelbare og kraftige strømminger ned gjennom venstre arm og ut i fingertuppene. Det var svært smertefullt.

Smertene som jeg fikk påført, var såpass store at jeg ikke deltok videre i programmet denne dagen.

Forsikrede ble 4.5.17 anbefalt operasjon grunnet tranghet i nivå C4/5 og signalforandring i ryggmarg på dette nivå.

Selskapet avsto hans krav 10.5.17 og begrunnet dette med manglende årsakssammenheng mellom hendelsen og forsikredes plager. Etter intern klagebehandling opprettholdt selskapet sitt standpunkt og anførte da også at hendelsen uansett ikke var en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Nav godkjente ikke hendelsen som en yrkesskade og saken ble anket til Trygderetten som 1.2.19 konkluderte med at anken ikke førte frem. Retten bemerket bl.a.:

Etter rettens syn er det ikke sannsynliggjort at den aktuelle hendelsen i foreliggende sak innebar et tilstrekkelig avvik fra det ordinære til at hendelsen kan anses som en arbeidsulykke, da retten ikke finner det godtgjort at ... ble utsatt plutselig overdreven tvangsbruk eller at hendelsen hadde et lignende, uforutsett hendelsesforløp. Hendelsen fant sted under ... arbeid som politi, i forbindelse med demonstrasjon av øvelse på arrestasjonsteknikk. Dette falt inn under hans alminnelige arbeidsoppgaver som praksisansvarlig for politistudentene. Retten legger til grunn at det ved øvelser på arrestasjonsteknikk skal brukes noe kraft. Dette gjelder også den aktuelle øvelsen i foreliggende sak, som var øvelse på frigjørings teknikken på halsgrep forfra. Ifølge Politihøgskolens lærebok for arrestasjonsteknikk skal denne teknikken utføres ved umiddelbart å skyve personens hake, det vil si personen som tar strupetaket, skrått bakover. Det fremgår av læreboken at det skal benyttes kraft: "Kraften i skyvet skapes ved en rotasjon i hofte og fraspark fra bakerste fot."

Teknikken ble utført i henhold til læreboken, og retten legger derfor til grunn at det som utspilte seg under demonstrasjonen var innenfor rammen av opplegget for øvelsen. ... som praksisansvarlig, måtte følgelig ha vært klar over at det ville være krefter i spill, også tatt i betraktning at hans rolle var begrenset til å være markør under demonstrasjonen som ble vist for studentene og at han selv ikke deltok i selve øvelsen. Retten har merket seg ... anførsel om at det ble benyttet større kraft enn forventet ved demonstrasjonen. Til dette bemerker retten, som påpekt i forannevnte kjennelse med ankenummer 18/02465, at ikke ethvert avvik fra forventet handlemåte, især ikke i en situasjon hvor det skal trenes på maktbruk, kan anses som avvik fra det ordinære i en arbeidssituasjon. Etter rettens syn kan ikke ..., når demonstrasjonen ble utført på en måte og med en teknikk som lå innenfor formålet med øvelsen og treningsopplegget, anses å ha blitt utsatt for en påkjennning som var uventet eller upåregnelig, og heller ikke usedvanlig, med hensyn til hva som kan forventes på en slik øvelse i politiet.

Forsikredes advokat opplyste i klagen at spørsmålet om lovligheten av Trygderettens kjennelse ikke ble bragt inn for lagmannsretten som følge av at forsikrede ønsker at en rettslig prøving av

saken også omfatter spørsmålet om sikkerhetsventilen i yfl. § 11 første ledd bokstav c eventuelt kommer til anvendelse.

Selskapet opprettholdt på ny sitt standpunkt og anførte at hendelsen heller ikke var omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Det er i klagen vist til lærebok for Politihøgskolen (1. utg. 2007) om pågripelsesteknikker.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hendelsen må anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Skaden var et resultat av at forsikrede ikke var forberedt på en hardhendt og hurtig gjennomføring av demonstrasjonen. Instruktørens gjennomføring av demonstrasjonen fremsto som uforholdsmessig kraftfull og det er dette som er ulykkesmomentet i saken. Det er påvist nakkeprolaps i nivå C4/C5 med kompresjon av ryggmargen og dette kan etter alt å dømme relateres til skadehendelsen, jf. at skadens art sier noe om hendelsesforløpet, jf. Rt. 2006 s. 1642 (fotballdommen) og LE-2019-988080.

Hendelsen må uansett anses som en arbeidsulykke etter sikkerhetsventilen i yfl. § 11 første ledd bokstav c. En øvelse i arrestasjonsteknikk må anses som en "arbeidsprosess" etter lovbestemmelsen. Trening i arrestasjonsteknikk er innenfor kjernen i begrepet "arbeidsprosess", se bl.a. lærebokens beskrivelse av øvelsene som innebærer langvarig og gjentagende trening på faste og detaljerte teknikker og til det faktum at den person som har rollen som markør ikke har kontroll over den risiko vedkommende utsettes for. Øvelsene er i tillegg forbundet med betydelig risiko for skade og må kunne anses som arbeidsprosess i lovens forstand, jf. Rt. 2008 s. 1646 (bolteløft). Høyesterett la i dommen vekt på at skaden skyldtes en risikofylt arbeidssituasjon som lå nær opp til hva som dekkes etter bokstav a, og hvor det skulle lite til for at en eksponering kunne medføre skade. Dette er tilfellet i foreliggende sak og det fremgår av lovforarbeidene at det i slike tilfeller må være arbeidsgiver som skal bære følgene av de skader som måtte oppstå.

Selskapet har i det vesentlige anført at saken må vurderes i lys av de tidsnære forklaringer mht. hendelsesforløpet. Det er forsikrede som har bevisbyrden og i foreliggende sak er det ingen dokumentasjon på akuttsymptomer. Dette tyder på at det ikke skjedde noe spesielt i forbindelse med øvelsen. Forsikrede har således ikke sannsynliggjort at det foreligger en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Selskapet avviser ellers at yfl. § 11 første ledd bokstav c kommer til anvendelse. Selskapet kan ikke se at aktuelle hendelse ligger nær det som omfattes av yfl. § 11 første ledd bokstav a og anfører dessuten at øvelse i arrestasjonsteknikk ikke kan anses som en "skadelig arbeidsprosess" etter lovbestemmelsen. Det sentrale er at det ikke foreligger tidsnær dokumentasjon på skaden. Mangelen på tidsnære opplysninger medfører etter selskapets syn at saken ikke egner seg til å foreta en prinsipiell drøftelse av § 11 første ledd bokstav c. Saken ble meldt selskapet 4.11.16 etter det omtalte MR funnet.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om hendelsen 25.5.16 er en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller bokstav c.

Ansvar etter yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd forutsetter at det foreligger en arbeidsulykke. Dette begrepet skal forstås på samme måte som det tilsvarende begrepet i folketrygdloven § 13-3, jf. Ot.prp.- nr. 44 (1988-1989) s. 89. Paragrafens annet ledd definerer dels et markert ulykkesbegrep, se første punktum, og dels et avdempet ulykkesbegrep, se annet punktum. Det markerte ulykkesbegrep forutsetter en plutselig eller uventet ytre hending, mens det avdempede ulykkesbegrepet gjelder "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en

påkjenning eller belastning om er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid". I Rt. 2005 s. 1757 avsnitt 51 uttaler førstvoterende at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning".

Sentralt for begge definisjonene er at det må foreligge en hendelse. Det er kravstiller/den forsikrede som må sannsynliggjøre at det foreligger en hendelse og at den oppfyller lovskravet. Selskapet har anført at forsikrede ikke har sannsynliggjort at han ble skadet under treningen 25.5.16. Nemnda er enig i at det ikke er fremlagt noen tidsnær dokumentasjon som sannsynliggjør at det inntraff en arbeidsulykke under treningen 25.5. Den første dokumentasjonen av plager i skulder og nakke er kiropraktornotatet en måned senere. I notatet heter det at smertene hadde vedvart i en måned og hadde oppstått i forbindelse med arrestasjonsteknikkøvelser: "Nakken fikk da et lett trykk i ekstensjon, som i en nakkesleng". Slik nemnda ser det, er dette ikke tilstrekkelig for å sannsynliggjøre at det skjedde en hendelse 25.5. som oppfyller kravene til nakkesleng som omtalt av Høyesterett i blant annet i Rt. 2010 s. 1547 avsnitt 44. Nemnda kan heller ikke se at den omstendighet at det i oktober 2016 ble konstatert prolaps C4-5 med spinal stenose bilateralt mv. sannsynliggjør at forsikrede ble skadet 25.5. Slik saken er opplyst, er det vanskelig å se dette som en skade forårsaket av en hendelse i mai 2016.

Nemnda finner etter dette at det ikke er grunnlag i sakens opplysninger for å vurdere om det foreligger en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).